

DZIEŃ OTWARTY

16 października odbył się w Centrum Kultury Jidysz inaugurujący działalność Centrum w nowym lokalu przy ul. Andersa 15. Nowe miejsce na kulturalnej mapie Warszawy odwiedziło wielu – młodszych i starszych – gości. Odbyły się warsztaty dla dzieci („Poszukiwanie zapomnianych książek”), podczas których najmłodszy mogli przyjrzeć się starym, zapomnianym książkom, porównać odmienne alfabety i zetknąć się z kulturą żydowską. Warsztaty współorganizowane były z Fundacją MaMa. W ofercie dla dorosłych znalazły się warsztaty „Kobiety w przestrzeni miasta”. Pośród czekających na gości atrakcji znalazł się wykład Jacka Leociaka przybliżający słuchaczom historię miejsca, w którym znajduje się centrum oraz ciekawa produkcja filmowa *8 historii, które nie zmieniły świata*. Dzień zakończył się koncertem Borisa Malkovsky'ego.

1 GRUDNIA ROZPOCZĘŁA SIĘ CHANUKA

Na placu Grzybowskiem w Warszawie odbyło się uroczyste zapalenie świecy chanukowej, którego dokonał wiceprezydent Warszawy Andrzej Jakubiak w towarzystwie Naczelnego Rabina Polski Michaela Schudricha i Przewodniczącego GWŻ Piotra Kadłćika. Natomiast w toruńskich autobusach pojawiły się spoty informujące o tradycjach związanych z tym świętem. Akcję zorganizowali studenci i pracownicy Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Założywszy, że stereotypy pojawiają się tam, gdzie brakuje wiedzy, postanowili wiedzę tę przybliżyć zwykłemu odbiorcy, który nie ma do niej na co dzień dostępu. W ten sposób rozpoczęła się kampania „Żyd na wyciągnięcie ręki”, w ramach której przygotowano serię spotów na temat Chanuki, zorganizowano spotkanie na uniwersytecie i zajęcia w przedszkolu.

28 listopada zakończyła się

8 EDYCJA FESTIWALU FILMÓW O TEMATYCE ŻYDOWSKIEJ

Festiwal otwarto nagrodzonym Złotą Kamerą w Cannes 2009 i nominowanym do Oscara filmem *Ajami* (reż. Scandar Copti i Yaron Shani) – pierwszym filmem fabularnym nakręconym wspólnie przez Palestyńczyka i Żyda. Za najlepszy film tegorocznego festiwalu uznano izraelsko-niemiecką produkcję *Sfilmować miłość* opowiadający o skomplikowanej relacji miłosnej między reżyserem filmu, Tomerem Heymannem a tancerzem Andreasem. Nagroda w wysokości 10 000 PLN ufundowana została przez Prezesa TVP.

18 grudnia w gmachu Centrum Kultury Jidysz odbyła się konferencja naukowa organizowana przez Interdyscyplinarne Koło Badań nad Kulturą Żydowską „Pilpul” przy Wydziale Orientalistycznym UW. Studenci i pracownicy naukowcy przedstawili wyniki swoich badań związanych z szeroko pojętą historią i kulturą żydowską.

TYDZIEŃ KULTURY ŻYDOWSKIEJ

W dniach 16–23 stycznia 2011 roku zawiązał do Torunia organizowany przez Wyższą Szkołę Filologii Hebrajskiej. W programie znalazły się zarówno warsztaty dla dzieci, jak i wykłady dla młodzieży i dorosłych, prezentacje książek (w tym książki Anny Ciałowicz *Wojny chasydów arcyciekawe. Nowy Sącz–Sadogóra 1868–1869*) oraz ciekawy wybór filmów. Wśród zaproszonych gości znaleźli się m.in. Bella Szwarcman-Czarnota, dr hab. Maciej Tomal, prof. Piotr Muchowski. Zwraca uwagę mocna reprezentacja kultury jidysz. W czasie tygodnia szereg prezentacji mieli członkowie projektu *Jidysz-lebt [Jidysz żyje]* – m.in. Anna Rozenfeld, Dariusz Jażdzyk. Na Tygodniu pojawiło się również „Cwiszn” i to w dwóch odsłonach – na spotkaniu z redaktorkami pt. *Między nostalgią a kontrkulturą. Kultura jidysz dziś* oraz na wykładzie Karoliny Szymaniak *Kłopotliwa kobiecość? Genderowe spojrzenie na historię nowoczesnej kultury jidysz*.

W Izraelu zmarł prof. **Szmuel Werses**, urodzony w 1915 roku w Wilnie, wyemigrował z Polski w 1936 roku. Był profesorem literatury hebrajskiej na Uniwersytecie Hebrajskim, zajmował się także literaturą jidysz.

16 października zmarł **Moti Zelmanowicz**. Urodzony w 1914 roku w Łodzi syn łódzkiego działacza Bundu był współtwórcą komitetu Bundu w Nowym Jorku, współpracował z YIVO. Autor książki *A Bundist Comments On History As It Was Being Made*.

W związku z tygodniem książki jidysz (**początek 5 listopada 2010**) „Forverts” przeprowadziło wśród swoich czytelników ankietę zbierającą odpowiedzi na pytanie: „jaka jest twoja ulubiona książka w jidysz?”. Na podstawie opisanych wyników nie da się wyznaczyć jednego zwycięskiego tytułu. Fascynowały książki ze wszystkich dziedzin – literatura piękna, poezja, wspomnienia i książki historyczne. Każdej z odpowiedzi towarzyszyły indywidualne historie czytelników, którym często ulubiona książka towarzyszyła przez całe życie. Wśród poetów dominował Icyk Manger, a najczęściej wyróżnianym autorem prozy okazał się Jicchok Baszewis Singer, jednak nie zabrakło też innych nazwisk, takich jak Perec Markisz czy Rachela Auerbach, Mejlech Rawicz i wielu innych. Ciekawe, jakie odpowiedzi pojawiłyby się w gronie naszych czytelników...

POWSTAJE FILM O ŻYCIU JICCHOKA BASZEWISA SINGERA

Autorzy chcą przedstawić życie żydowskie w przedwojennej Polsce – świat, w którym Singer żył przed emigracją do USA i o którym pisał do końca swojego życia. Film zawiera unikatowe materiały archiwalne: zdjęcia i nagrania do tej pory nieznane. Premiera planowana jest na wiosnę 2011 roku.

W Domu Spotkań z Historią można zobaczyć wystawę poświęconą Januszowi Korczakowi, wybitnemu pedagogowi, pisarzowi, lekarzowi i działaczowi społecznemu. Wystawa prezentuje przełomowe etapy życia Korczaka, pracę w żydowskim Domu Sierot w Warszawie i twórczość dla – i o dzieciach. Archiwalne zdjęcia zostały udostępnione przez Muzeum Bojowników Getta w Izraelu. Wstęp na wystawę jest wolny.

Janusz Korczak. Udzielić dzieciom głosu, 7.12.2010–28.02.2011, Dom Spotkań z Historią, ul. Karowa 20, Warszawa.

Tuż pod koniec starego roku, **1 grudnia**, na półkach sklepów muzycznych pojawiła się **nowa płyta Daniela Kahna i jego zespołu The Painted Bird** pt. „Lost Causes”. Kahn urodził się w Detroit, studiował reżyserię, aktorstwo i dramaturgię, pracował jako pianista w barze. W 2005 roku przeniósł się do Berlina, gdzie założył zespół The Painted Bird. Śpiewa po niemiecku, angielsku i w jidysz. Mówi się, że muzyka Kahna jest połączeniem tradycji klezmerskiej z elementami kabaretu politycznego i radykalnej piosenki jidysz, jeden z recenzentów określił ją ładnie mianem muzycznej symbiozy Europy Wschodniej i Berlina lat dwudziestych. Płyta inspirowana jest zarówno dawnymi utworami jidysz, jak i muzyką współczesną. Trasa koncertowa artysty promująca płytę w Niemczech rozpoczęła się koncertem 20.01.2011 w Festsaal Kreuzberg w Berlinie.

W PARYŻU MAISON DE LA CULTURE YIDDISH – BIBLIOTHEQUE MEDEM

zainaugurowało w nowej siedzibie przy rue du Château d'eau, położonej w X dzielnicy, niedaleko place de la République. Na inauguracji pojawili się pracownicy, członkowie i twórcy kultury jidysz. Nie zabrakło też przedstawicieli Fundacji Shalom. Centrum Kultury Jidysz Fundacji Shalom podjęło współpracę ze swoim paryskim odpowiednikiem. Już w zeszłym roku dyrektor francuskiego centrum dr Gilles Rozier wykladał na Międzynarodowym Seminarium Języka i Kultury Jidysz. Podobnie będzie w tym roku. Miejmy nadzieję, że współpraca ta zaowocuje kolejnymi ciekawymi międzynarodowymi projektami jidyszystycznymi.

Z okazji inauguracji nowej siedziby otwarto wystawę **400 jor jidisze bicher in zamlungen fun der Medem-Bibliotek/400 ans de livre yiddish a travers les collection de la Bibliothèque Medem** [Czterysta lat książki jidysz w zbiorach Biblioteki Medema]. Wystawa prezentuje przemiany jidyszowego drukarstwa i typografii – od literatury dawnej, przez nowożytną, awangardę lat 20. XX wieku, aż po współczesność. Wystawa stanowi jednocześnie dobre wprowadzenie do historii literatury jidysz. Przygotowane przez pracowników biblioteki plansze prezentują także krótkie portrety najważniejszych twórców – pisarzy, wydawców, mecenasów, omawiają pomnikowe dzieła i bestsellery. Obok literatury pięknej na wystawie pojawiły poradniki (np. wzory listów, podręcznik *savoir-vivre'u*, gimnastyki, poradniki szachisty, nowoczesnego bibliotekarza czy bardzo przydatna książeczka *Wi azoj dergrajcht men erfalg in der libe – Jak osiągnąć powodzenie w miłości*), książka dla dzieci, przekłady (od renesansu, przez przekłady Baudelaire'a i Verlaine'a, Remarque'a, aż po *Małego Księcia*), książki polityczne. Na wystawie zobaczymy m.in. okładki projektowane przez Henryka Berlewiego, El Lissitzky'ego, Jicchoka (Wincentego) Braunera. Z dzieł powojennych warto zwrócić uwagę na paryskie wydanie *Monisza* J.L. Pereca ilustrowane przez Pinchesa Szaara czy poemat *Sibir* Awroma Suckewera z ilustracjami Marca Chagalla. Wystawa jest czynna do 31 marca. Po wystawie można się napić kawy w sympatycznej kawiarence Centrum albo skorzystać z bogatych zbiorów Biblioteki Medema posiadającej jeden z największych księgozbiorów jidyszystycznych w Europie.

400 jor jidisze bicher in zamlungen fun der Medem-Bibliotek/ 400 ans de livre yiddish à travers les collection de la Bibliothèque Medem, 28 listopada 2010–31 marca 2011 roku. Koncepcja merytoryczna: Sharon Bar-Kochva, Evelyne Grumberg, Natalia Krynicka, Yitskhok Niborski i Gilles Rozier. Koncepcja graficzna: Gilles Rozier.